

OBSAH OPERY

I. jednání

1. obraz Na venkovském statku si sestry Taťána a Olga zpívají píseň o trápení, které s sebou přináší láska. Poslouchá je jejich matka Larina s chůvou Filipjevnou a vzpomíná, jak se kdysi v mládí musela vzdát svých vysněných ideálů a nakonec přijmout roli manželky a hospodyně.

Za Larinou přicházejí vesničané a na počest své paní zpívají veselou písničku. Potěšená Larina je zve dále k pohoštění. Taťána zůstává stranou ponořena do četby milostného románu. Olga s Larinou se ji marně snaží rozptýlit a chůva si dokonce dělá starosti o její zdraví.

Vtom k Larinovým přijíždí návštěva – básník Vladimír Lenskij, který se uchází o Olgu. Tentokrát s sebou vzal i svého přítele, životem znučeného samotáře Evžena Oněgina. Lenskij líčí své nadšení z venkovské idylly u Larinových a vzletně Olgu ujišťuje o svých citech k ní, zatímco se Oněgin pouští do nezávazné společenské konverzace s Taťánou. Ta však téměř není schopna slova. Cítí, že se do Oněgina zamilovala.

2. obraz Večer Filipjevna ukládá Taťánu k spánku a na její přání jí vypráví o svém mládí. Ani ona neměla na vybranou a vdala se ještě jako děvče za toho, koho jí určili rodiče. Taťáně však utíkají myšlenky k Oněginovi a svěřuje se chůvě se svou láskou. Slibuje, že půjde brzy spát, ale po odchodu Filipjevny začíná psát Oněginovi vášnivé vyznání, nad nímž stráví celou noc. Ráno předá dopis chůvě, aby jej nechala Oněginovi doručit.

3. obraz V sadu si děvčata zpívají písničku o milostném škádlení. Zmatená Taťána mezitím čeká na schůzku s Oněginem. Stydí se za svou otevřenost a obává se, co se od něj doví. Upřímnost Taťány v Oněginovi sice vzbudila jisté sympatie, otevřeně jí však říká, že představa „manželského štěstí“ je mu cizí. Radí jí, aby příště své city nedávala tak nepokrytě najevo. Svět je prý nepřející a ona se může snadno zranit.

II. jednání

1. obraz Po jisté době se v den Tánina svátku koná u Larinových velká domácí slavnost. Nechybí tu ani Lenskij s Oněginem. O něm jde mezi lidmi fáma, že si má vzít Taťánu a že té je pro takového podivína škoda. Oněgin, znechucený přízemními klepy, si vyčítá, že přijal Lenského pozvání na slavnost a rozhodne se mu podobně přízemním způsobem oplatit. Vyzve k tanci Olgu a začne s ní flirtovat. Olga se s Oněginem dobře baví a když podruhé odmítne Lenského vyzvání k tanci, dojde mezi Oněginem a Lenským k roztržce. Uražený Lenskij vyzve Oněgina na souboj a ten – přestože vidí nesmyslnost celé hádky a cítí, že se choval trapně – výzvu přijímá.

2. obraz Brzy ráno Lenskij se svým svědkem Zareckým čekají na příchod Oněgina. Lenskij v předtuše hrozící smrti vzpomíná na uplynulá léta, na Olgu a snaží se smířit s osudem, ať už bude jakýkoli.

Oněgin se k souboji dostavil se svým sluhou Guillotem. Lenskij s Oněginem ještě naposledy zvažují možnost spor urovnat, pro oba je však již příliš pozdě a ustoupit nemohou. Při následném souboji je Lenskij smrtelně zasažen.

III. jednání

1. obraz Po několika letech, které strávil neustálým cestováním, se Oněgin ocitá v Petrohradě na plesu. Ale ani „vyšší společnost“ ho nijak nezajímá a svého pocitu životní prázdnoty a zbytečnosti se nemůže zbavit. U ostatních pouze vyvolává stále tytéž otázky: Kdo je Oněgin? Podivinský melancholik, blázen nebo pokrytec?

Do společnosti přichází Oněginův vzdálený příbuzný, kníže Gremin se svou všemi obdivovanou manželkou. Překvapený Oněgin v kněžně poznává Taťánu, což se vzápětí v rozhovoru s Greminem potvrdí. Gremin se s Taťánou před nedávnem oženil a je svou mladou ženou okouzlen. Oněgin je poté Taťáně představen a krátce s ní hovoří.

Toto setkání v něm zanechá fascinující dojem. Zádumčivě a naivní venkovské děvče dozrálo v suverénní a vyrovnanou ženu budící dojem jisté zdvořilé nadřazenosti a nepřístupnosti. Oněgin sám sebe nepoznává – najednou cítí, že musí Taťánu získat.

2. obraz Nečekané vyznání v Taťáně znovu probudilo vzpomínky, zapomenuté city, ale také pochybnosti. Přichází Oněgin, aby Taťánu za vše odposíl. Ve svém poblouznění naivně doufá, že kvůli němu Taťána opustí své bezpečí a klid, který Oněgin pokládá za ubíjející a falešný. Taťána přiznává, že Oněgina stále miluje, ale odmítá porušit slib, který dala svému muži. Zanechává Oněgina jeho vlastního osudu.